



SVE TO

Jednom kad sam bio mali, dobio sam igračku na poklon – kamion-mešalicu. Bio je sav od drveta, izuzev točkova – osovina – koji su, koliko se sećam, bili tanki metalni štapići. Devedeset posto sam siguran da je to bio božićni poklon. Voleo sam ga na isti način na koji dečak tog uzrasta voli smećarske kamione, hitne pomoći, šlepere i ko zna kakve sve ne igračke. Ima dečaka koji vole vozove i dečaka koji vole vozila – ja sam voleo potonje.

On je bio („on“ podrazumeva kamion-mešalicu) ista ona preuveličana minijatura kakve su bile mnoge druge igračke-vozila – veličine kutije za hleb. Imao je kilogram i po, dva. Bila je to jednostavna igračka – bez baterija. Imao je kanap u boji sa žutom drškom, pa si mogao da držiš dršku i hodaš, vukući kamion-mešalicu za sobom – nešto poput kolica, iako nije bio ni izbliza veliki kao kolica. Za Božić, uveren sam. Bio sam u uzrastu kad možeš, što kažu, da „čuješ glasove“, a da ne moraš da brineš da ti nešto fali. „Čuo sam glasove“ sve vreme dok sam bio mali. Imao sam pet ili šest godina, verujem. (Ne leže mi baš brojevi.)

Dopadao mi se kamion-mešalica, pa sam se igrao s njim jednako, ako ne i više, koliko sam se igrao drugim automobilčićima koje sam posedovao. U nekom trenutku, nekoliko nedelja ili meseci nakon Božića, međutim, moji biološki roditelji su me naveli da poverujem da je to magičan i/ili krajnje neobičan kamion-mešalica. Majka mi je to rekla možda u momentu dosade tipične za odrasle ili iz hira, a potom se otac vratio s posla i pridružio se, takođe na hirovit način. Magija – o kojoj me je majka najverovatnije izveštavala sa svog povoljnijeg položaja na sofa u našoj dnevnoj sobi, dok me je posmatrala kako vučem za kanap kamion-mešalicu po sobi, dokono me pitajući da li sam svestan da on ima magične osobine, nesumnjivo se zabavljajući mnome na onaj dosadni, poluokrutni način na koji to odrasli ponekad čine s malom decom dok im razigrano govore stvari koje među sobom smatraju „bajkama“ i „dečjim izmišljotinama“, nesvesni uticaja koje te priče mogu imati (budući da je magija ozbiljna stvarnost za malu decu), premda, nasuprot tome, ukoliko su moji roditelji verovali da je magija kamiona-mešalice stvarna, onda ne razumem zašto su čekali nekoliko nedelja ili meseci pre nego što su mi to saopštili. Oni su za mene predstavljali zanosnu, ali često nedokučivu zagonetku; ništa više nisam poznavao njihov um i motive nego što olovka zna za šta se koristi. Sad sam izgubio nit. „Magija“ je bila u tome što se, dok sam veselo vukao kamion-cisternu iza sebe, glavni cilindar ili doboš mešalice – one stvari koja kod pravih kamiona-mešalica meša cement; ne znam kako se to tačno zove – okretao bez mog znanja, vrteo se i vrteo po svojoj vodoravnoj osi, baš kao i doboš na pravom kamionu-mešalici. To je činio, prema rečima majke, samo kad sam ga ja vukao i samo, naglasila je, kad ga nisam gledao. Insistirala je na tom delu, a otac ju je kasnije podržao: magija nije bila samo u tome što se doboš čvrstog drvenog predmeta bez baterija okretao, već što je to činio samo kad ga niko ne primećuje i prestajao kad ga primete. Ukoliko bih se okrenuo dok ga vučem, tvrdili su turobno moji roditelji, doboš bi magično

prekinuo svoje okretanje. Kako to? Nikad ni za tren nisam posumnjao u ono što su mi rekli. Eto zašto odrasli, pa čak i roditelji, umeju nenamerno da budu okrutni: ne mogu da zamisle potpuno odsustvo sumnje. Zaboravili su.

Sušтина je bila da sam otad proveo mesece pokušavajući da iznađem načine kako bih uhvatio doboš da se okreće. Dokazi su potkrepili ono što mi je rečeno: svaki put kad bih očigledno i nepronicljivo okrenuo glavu, to bi zaustavilo okretanje doboša. Pokušavao sam i s naglim obrtima. Pokušao sam da neko drugi vuče kamion-mešalicu. Pokušao sam postepenim okretajima glave dok ga vučem („postepeni“ podrazumeva okretanje glave otprilike brzinom velike kazaljke na satu). Pokušao sam da virim kroz ključaonicu dok neko drugi vuče kamion-mešalicu. Čak i da okrećem glavu brzinom male kazaljke na satu. Nijednom nisam posumnjao – nije mi palo na pamet. Magija je bila u tome što se uvek činilo da mešalica zna. Pokušao sam s ogledalima – prvo sam vukao kamion-mešalicu pravo prema ogledalu, a onda po sobama koje su imale ogledala na obodu mog vidnog polja, zatim pored ogledala skrivenih tako da su izgledi da kamion-mešalica može uopšte znati da se u sobi nalazi ogledalo bili veoma mali. Moje strategije su postale veoma predane. Po pola dana provodio sam u obdaništu i kod kuće. Ozbiljnost mojih pokušaja mora da je prouzrokovala nemalu grižnju savesti kod mojih roditelja. Moj otac još nije bio dobio ni status stalnog profesora; bili smo beznadežna srednja klasa i živeli u iznajmljenoj kući čiji su tepisi bili stari i tanki – mešalica je pravila buku dok sam je vukao. Preklinjao sam majku da me slika dok vučem mešalicu, zureći s prevarantskom napetošću ispred sebe. Postavio sam bio parče pokrivne trake na doboš i razmišljao: ako se traka pojavi na jednoj slici, a ne i na drugoj, to će onda pružiti dokaz o okretanju doboša. (Kamere tad još nisu bile izumljene.)

Tokom „vremena razgovora“, pre spavanja, otac mi je ponekad pričao priče o svojim pu-stolovinama u detinjstvu. On, jedan intelektualac, bio je, prema njegovim pričama, ona vrsta deteta što postavlja zamke za Zubić vilu (piramide od limenki na vratima i prozorima njegove sobe, uzicu povezanu od njegovog prsta do zuba pod jastukom tako da se probudi kad vila pokuša da mu uzme zub) i druga „mitska“ bića u detinjstvu, poput Božić Bate. („Vreme razgovora“ podrazumevalo je petnaest minuta neposredne konverzacije s roditeljem – bez priča ili pesama – dok sam ja bio zašuškan u krevetu. Četiri noći nedeljno „vreme razgovora“ provodio sam s majkom, a tri noći s ocem. Bili su veoma organizovani kad je to bilo u pitanju.) Meni je u tom uzrastu bio nepoznat Matiju 4:7, a moj otac, odani ateista, nikako nije aludirao na Matiju 4:7, niti koristio priče o svojim neuspešnim zamkama iz detinjstva kao parabole ili savete za moje pokušaje da „iskusim“ ili „porazim“ magiju kamiona-mešalice. Sad kad pogledam, verujem da su oca očaravali moji pokušaji da „uhvatim“ doboš mešalice kako se okreće zato što ih je on video kao dokaz da iver ne pada daleko od klade ad hok intelektualne manije za empirijskim potvrđivanjem. To je zapravo bilo izuzetno daleko od istine. Kao odrasloj osobi, jasno mi je da je razlog zbog kog sam proveo toliko mnogo vremena pokušavajući da „uhvatim“ doboš kako se okreće bio taj što sam želeo da potvrdim da to ne mogu da učinim. Da sam ikad uspeo da nadmudrim magiju, bio bih skrhan. Sad to znam. Očeve priče o klopnama za Uskršnjeg zeca i uzicama za Zubić vilu često su me rastuživale, a kad bih ponekad zaplakao zbog njih, moji roditelji su s krivicom verovali da plačem zbog razočaranja što ne mogu da vidim kako se doboš okreće. Siguran sam da su zbog toga patili. U stvari, plakao sam od tuge, zamišljajući koliko bi moj otac bio očajan kao dete da je s

uspehom uhvatio u zamku Zubić vilu. Nisam u to vreme bio svestan da su me priče iz „vremena razgovora“ zbog toga rastuživale. Osećaj kojeg se sećam bio je neverovatno iskušene da postavim ocu jedno pitanje dok je s uživanjem opisivao one klopke, a u isto vreme ogroman i sveobuhvatan, ali bezobličan i bezimen strah koji me je sprečavao da postavim to pitanje. Sudar iskušnja i nesposobnosti da postavim pitanje (usled straha da ću videti bol na ružičastom, vedrom i blagorodnom licu svog oca) terao me je da plaćem sa žestinom koja je sigurno prouzrokovala mojim roditeljima – koji su me gledali kao ekscentrično i delikatno dete – nemalu krivicu zbog njihovog „okrutnog“ izmišljanja magije kamiona-mešalice. Pod raznim izgovorima, kupili su mi izvanredan broj igraćaka i igara u mesecima nakon Božića, pokušavši da me odvrate od onoga što su smatrali traumatičnom opsednutošću kamionom-mešalicom i njegovom „magijom“.

Taj kamion-mešalica je koren verskog osećanja koje prožima najveći deo mog zrelog života. Pitanje, koje (nažalost) nikad nisam postavio, bilo je šta je moj otac nameravao da uradi sa Zubić vilom da je ikad uspeo da je uhvati. Verovatno je, ipak, drugi razlog tuge bio to što sam na nekom nivou shvatio da su moji roditelji, dok su me posmatrali kako pokušavam da iznađem sheme ne bih li spazio obrtanje doboša, bili sasvim u krivu u vezi s onim što su videli – da je svet koji su videli i zbog kog su patili bio sasvim različit od sveta detinjstva u kom sam ja obitavao. Plakao sam zbog njih dvoje više nego što je bilo ko od nas troje znao u to vreme.

Nikad, naravno, nisam „uhvatio“ doboš mešalice kako se okreće. (Šasija i kabina kamiona-mešalice bili su ofarbani jarkonarandžastom bojom stvarnih vozila za javne radove; doboš je bio ofarban u naizmenične pruge narandžaste i zagasitozelene boje, te sam često zamišljao hipnotični obrt pruga dok se doboš okretao tako da ga ja ne opazim. Trebalo je tu činjenicu da pomenem ranije, sad shvatam.) Vukao sam kamion-mešalicu unaokolo toliko da me je majka, odustavši od pokušaja usled griže savesti da mi odvrati pažnju drugim igračkama, proterala s kamionom-mešalicom u podrum da njegovi točkovi ne bi više ostavljali brazde po tepihu u dnevnoj sobi. Nikad nisam uspeo da spazim obrtanje doboša, a da se to obrtanje ne zaustavi. Nijednom mi nije sinulo da su me roditelji možda zavitalavali. Niti mi je ikad smetalo to što je prugasti doboš bio zalepljen ili zakucan za narandžastu šasiju kamiona-mešalice i da ga ni moja ruka nije mogla okrenuti (čak ni pomeriti). Tolika je moć reči „magija“. Ista moć objašnjava zašto me „glasovi“ koje sam čuo kao dete nikad nisu zabrinjavali ili plašili da nešto nije u redu sa mnom. A zapravo, slobodno obrtanje bespogonskog i čvrsto prilepljenog doboša nije bila ta „magija“ koja me je pokretala. Ta magija bila je u načinu na koji je on znao kako da se zaustavi istog trenutka kad pokušam da ga vidim. Ta magija bila je u tome kako ga nikad nije bilo moguće uloviti ili nasamariti. Premda se moja opsesija kamionom-mešalicom završila do sledećeg Božića, nikad ga nisam zaboravio, kao ni osećaj u grudima i srednjem delu kad god bi još jedan, čak složeniji pokušaj da ulovim magiju te igračke propao – mešavinu poražavajućeg razočaranja i ushićenog poštovanja. To je bila godina, peta ili šesta, kad sam naučio značenje reči „poštovanje“, koja je, onako kako je ja razumem, prirodan stav prema magičnim, nepotvrdivim pojavama, isto onako kako „uvažavanje“ i „pokornost“ opisuju stav prema приметnim fizičkim pojavama, poput gravitacije ili novca. Među karakteristikama koje su ponukale roditelje da me vide kao osobenja-ka i tajanstvenu osobu bila je i religija jer sam ja, bez ikakvog podsticanja ili čak razumevanja, bio religiozno dete – što je značilo da me je zanimala religija i da su me ispunjavala

osećanja i zabrinutosti za čiji opis koristimo reč „religiozan“. (Ne sročavam ovo kako treba. Nisam, i nikad nisam ni bio, intelektualac. Nisam rečit, teme koje se trudim da opišem i o kojima nastojim da raspravljam prevazilaze moje sposobnosti. Trudim se, međutim, najbolje što mogu, i proći ću kroz ovo što pažljivije kad završim, i uneću izmene i ispravke gde god budem video mogućnost da bez izmišljanja učinim jasnijim i zanimljivijim ono o čemu raspravljam.) Moji roditelji su bili intelektualci i odani ateisti, ali bili su trpeljivi i širokog srca, a kad sam ja počeo da postavljam „religiozna“ pitanja i da izražavam zanimanje za „religiozne“ teme, pustili su me slobodno da potražim religiozno orijentisane ljude s kojima bih mogao da raspravljam o tim temama, pa čak i da idem na crkvene službe i misu s porodicama druge dece iz škole i iz našeg kraja koje su bile religiozne. Ako razmotrite uobičajeno značenje reči „ateizam“, koji je, kako ga ja razumem, vrsta antireligiozne religije, koja obožava razum, skepticizam, intelekt, empirijske dokaze, ljudsku autonomiju i samoopredeljenje, otvorena trpeljivost roditelja prema mojim religioznim zanimanjima i mojim redovnim odlascima na službe s porodicom iz komšiluka (otac je do tad već stekao status redovnog profesora, te smo imali svoju kuću u kraju za srednju klasu s visoko cenjenim školskim sistemom) bila je izuzetna – ona vrsta neosuđivačkog, obzirnog stava koji sama religija (kako ja to vidim) pokušava da propagira među svojim sledbenicima.

Ništa od toga mi nije palo na pamet u to vreme; niti mi je veza između mojih osećanja prema „magičnom“ kamionu-mešalici i, kasnije, mog zanimanja i poštovanja za „magičnost“ religije postala očigledna sve dok godinama kasnije, kad sam bio na drugoj godini bogoslovije, nisam prošao kroz svoju prvu zrelu krizu vere. Činjenica da su nam najsnažnije i najznačajnije veze u životu (u tom trenutku) nevidljive, deluje mi kao ubedljiv argument u korist religioznog poštovanja u odnosu na skeptični empirizam kao odgovor na pitanje smisla života. Teško je ostati na nečemu što nalikuje „pravcu“ ove rasprave na metodičan, logičan način. Neke od odraslih osoba kojima su mi roditelji dozvolili da se obratim u vezi s religioznim pitanjima i problemima podrazumevali su nastavnike, jednog profesora veronauke koga je moj otac poznao i poštovao iz nekog međukatedarskog univerzitetskog odbora u kom su zajedno sedeli, i oca i majku porodice do nas, koji su oboje bili đakoni (neka vrsta elitnog sveštenika laika) u crkvi dve četvrti od naše kuće. Suzdržaću se od opisa problema, pitanja i tema o kojima su mi roditelji dozvolili da raspravljam s tim religioznim odraslim osobama; oni su bili potpuno neizuzetni i univerzalni i prosečni, ona vrsta pitanja s kojim se svi naposljetku suoče u svoje vreme i na svoj zaseban način.

Moje preterivanje sa zanimanjem za religiju imalo je veze i sa učestalošću i tenorom „glasova“ koje sam redovno čuo kao dete (što bi značilo sve do otprilike trinaeste godine, kako se sećam). Glavni razlog zbog kojeg se nikad nisam plašio glasova ili brinuo zbog onog što je „čuti glasove“ ukazivalo u vezi s mojim mogućim duševnim zdravljem podrazumevalo je činjenicu da detinji „glasovi“ (bilo ih je dva, svaki osobite boje i ličnosti) nikad nisu govorili ništa što nije bilo dobro, veselo i umirujuće. Spomenuću te glasove samo usput, jer nijedan od njih nije posredno značajan za ovo, a takođe ih je veoma teško na odgovarajući način opisati ili dočarati bilo kome. Trebalo bi da naglasim, premda su „izmišljeni“ i „nevidljivi prijatelji“ uobičajeni deo detinjstva, da su ti glasovi bili – ili su meni tako delovali – potpuno stvarne i autonomne pojave, za razliku od glasova kod bilo koje od „stvarnih“ odraslih osoba iz mog iskustva, s načinom govora i naglaskom kakvim me ništa u mom

dečjem iskustvu nije izložilo niti me pripremio na njih, na bilo kakav način da ih „izmislim“ ili iskombinujem iz spoljašnjih izvora. (Upravo sam shvatio da je još jedan razlog zbog kog ne predlažem široku raspravu o tim „glasovima“ iz detinjstva to što obično nisam uspevaio da dokažem da su ti glasovi bili „stvarni“, kad me zapravo ni nije briga da li su oni zaista bili „stvarni“ ili ne, niti da li je moguće neku drugu osobu naterati da prizna da to nisu bile ni „halucinacije“ ni „fantazije“. Zaista, jedna od omiljenih tema tih glasova sastojala se od toga da me ubeđuju da uopšte nije važno da li verujem da su oni „stvarni“, ili jednostavno deo mene, budući da – kako je jedan od glasova naročito voleo da naglasi – na celom svetu nema ništa toliko „stvarno“ koliko sam to bio ja. Trebalo bi da priznam da sam na neki način posmatrao – ili „računao na“ – glasove kao još jedan par roditelja (što bi, mislim, značilo da sam ih voleo i verovao im i još ih uvažavao ili „poštovao“: ukratko, nisam im bio jednak), a opet i kao svoje vršnjake: što bi značilo da nisam nimalo sumnjao da oni i ja živimo u potpuno istom svetu i da me oni „razumeju“ onako kako biološki roditelji nisu mogli.) (Verovatno je jedan od razloga zbog kog me automatski obuzme želja da „dokazujem“ da su glasovi „stvarni“ to što su moji „stvarni“ roditelji, premda su bili u potpunosti trpeljivi prema mom verovanju u glasove, očigledno gledali na njih kao na istu onu vrstu fantazija o „nevidljivoj prijatelju“ koju sam gore pomenuo.)

Bilo kako bilo, najbolja analogija za slušanje tih mojih „glasova“ iz detinjstva jeste to što je ono ličilo na šetkanje unaokolo sa vlastitim privatnim maserom koji ti sve vreme trlja leđa – ili ramena (što je i moja biološka majka radila kad god sam bolestan ležao u krevetu, koristeći alkohol za masiranje i dečji puder i menjajući jastučnice da bi bile čiste i hladne; to iskustvo s glasovima bilo je analogno osećaju kad okreneš jastuk na hladnu stranu). Ponekad je to iskustvo s glasovima bilo ushićujuće, ponekad toliko da je bilo gotovo prejako za mene – kao kad uzmeš prvi zalogaj jabuke ili nekog slatkiša koji je toliko slastan i izaziva bujicu usnih sokova tako da dođe do trenutka snažnog bola u ustima i žlezdama – naročito s kasnih prolećnih i letnjih popodneva, kad sunčeva svetlost po sunčanim danima dosegne imanentnost i postane boje kovanog zlata i bude sama (svetlost, kao da je ukus) toliko slasna da je bilo gotovo previše i podneti je, a ja bih ležao na hrpi velikih jastuka u našoj dnevnoj sobi i prevrtao se napred-nazad u agoniji užitka, te govorio majci, koja je uvek čitala na kauču, da se osećam tako dobro i ispunjeno i ushićeno da mi je teško to i da izdržim i sećam se da je ona pućila usne, u pokušaju da se ne smeje, i govorila najsarkastičnijim mogućim glasom da joj je teško da suviše saoseća s tim problemom ili brine zbog njega i da je uverena da ću preživeti taj nivo ushićenja, te da verovatno neće morati da me odvezu na urgentno odeljenje, pa bi u takvim trenucima moja ljubav i naklonost prema majčinom sarkastičnom humoru postala, posložena navrh prvobitnog ushićenja, tako snažna da sam gotovo morao da potisnem krik zadovoljstva dok sam se ushićeno valjao među jastucima i knjigama na podu. Nemam nikakvu stvarnu predstavu šta je majka – jedna izvanredna žena uistinu vredna ljubavi – mislila o tome što ima dete koje ponekad pati od napada ushićenja; ne znam da li ih je i sama doživljavala. Iskustvo stvarnih, ali neprimetnih i neobjašnjivih „glasova“, međutim, kao i osećanja ushićenosti koje su oni često pobuđivali, doprineli su nesumnjivo mom poštovanju prema magiji i mojoj veri da magija ne samo prožima svakodnevni svet, već da to čini na način koji je temeljno dobroćudan, altruističan i dobronameran prema meni. Nikad nisam bio tip deteta koje veruje u „čudovišta ispod kreveta“ ili vampire, ili

kojem je noću potrebno svetlo u sobi; naprotiv, moj otac (koji je očigledno „uživao“ u meni i mojim osobenjaštvima) jednom je kroz smeh rekao mojoj majci da misli da ja možda patim od jedne vrste dobroćudne psihoze koja se naziva „antiparanoja“, u okviru koje sam ja izgleda verovao da sam predmet složene svetske zavere čiji je cilj da me učini toliko srećnim da to jedva mogu i podneti.

Osobiti primer kome se može ući u trag kao korenu mog religijskog nagona nakon što je zanimanje za kamion-mešalicu prošlo (na veliko olakšanje roditelja), podrazumevao je jedan ratni film iz hiljadu devetsto pedesetih koji smo otac i ja zajedno gledali na televiziji jednog nedeljnog popodneva, uz navučene zavese kako bismo sprečili sunce da nam otežava gledanje u ekran našeg crno-belog televizora. Zajedničko gledanje televizije bila je jedna od očevih i mojih omiljenih i najčešćih aktivnosti (majka je mrzela televiziju) i obično se odvijala na kauču gde je otac, koji je čitao tokom reklama, sedeo na jednom kraju, a ja sam ležao s glavom na jastuku smeštenom na očevim kolenima. (Jedna od mojih najsnažniji čulnih uspomena iz detinjstva jeste osećaj očevih kolena na glavi i šaljivi način na koji mi je ponekad spuštao knjigu na glavu kad bi krenule reklamne poruke.) Tema filma koji je bio u pitanju beše Prvi svetski rat, a u njemu je glavnu ulogu igrao neki glumac koga su izuzetno veličali zbog uloga u ratnim filmovima. Moje sećanje se u tom trenutku oštro razilazi s očevim, o čemu svedoči uznemirujući razgovor koji smo vodili tokom moje druge godine na bogosloviji. Otac se navodno seća da glavni junak filma, voljeni poručnik, umire kad se baci na neprijateljsku ručnu bombu koja je ubačena u tranšeju njegovog voda („vod“ bi podrazumevao manju vojnu jedinicu pešadinaca u bliskim odnosima budući da su stalni saborci). Prema rečima mog oca, vodom obično komanduje poručnik. Dok se ja jasno sećam da taj junak, koga igra glumac čuven po svom prikazu sukoba i traume, prolazi kroz ličnu patnju zbog pitanja moralnosti ubijanja u bici i cele religijske zavrzlake oko „pravednog rata“ i „opravdanog ubijanja“, te naposljetku doživljava potpuni psihološki slom kad njegov saborac ubacuje ručnu bombu u prepunu tranšeju neprijatelja i vrišteći skače (junak, prilično rano u filmu) u neprijateljsku tranšeju i pada na bombu, te umire spasivši vod neprijatelja, a onaj ostatak filma (premda neprestano prekidano reklamama kad sam ga gledao) opisuje muke junakovog voda da rastumači postupak svog nekada voljenog poručnika, gde ga mnogi od njih ogorčeno optužuju za izdaju, a mnogi drugi drže da umor od borbi i traumatično pismo iz „Država“, koje je primio nešto ranije tokom filma, opravdavaju njegov čin kao neku vrstu privremenog ludila, te je samo jedan stidljivi regrut idealista (koga je igrao neki glumac kojeg nikad više nisam video ni u jednom filmu iz tog doba) potajno verovao da je poručnikov čin umiranja za neprijatelja bio zapravo junački i da je zasluživao da se snimi i dramatizuje za buduća pokolenja (stidljivi, anonimni regrut je pripovedač u „sinhronizacijama“ na početku i kraju filma), a ja nikad nisam zaboravio taj film (čiji smo naslov i otac i ja propustili jer nismo uključili televizor sve dok film nije počeo, što nije isto što i „zaboraviti“ naslov, što moj otac šaljivo tvrdi da smo obojica učinili) niti uticaj poručnikovog čina, koji i ja (poput stidljivog pripovedača idealiste) smatram ne samo „junačkim“, već i divnim na način koji je gotovo suviše jak da bi se mogao podneti, naročito dok ležim na očevim kolenima.

(S engleskog preveo Igor Cvijanović)